

Павелчак-Данилюк О. Б.,

канд. техн. наук,

*старший викладач кафедри фундаментальних та спеціальних дисциплін
Чортківського навчально-наукового інституту підприємництва і бізнесу
Західноукраїнського національного університету, м. Чортків*

СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ: МОЖЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ТА ВИКЛИКИ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Сучасні цифрові рішення відкрили бізнесу та суспільству двері до інновацій, про які раніше й не мріяли. Грамотне впровадження технологій допомагає долати кризи, робити управління прозорим, а наше життя комфортнішим. Головне завдання сьогодення не боятися складнощів перехідного періоду, а вчитися адаптувати технології під реальні потреби часу.

Цифрові технології сьогодні пронизують усе: від медицини та освіти до державного управління. Вони не просто оновлюють звичні процеси, а відкривають простір для реальних інновацій, роблячи роботу швидшою та ефективнішою. Проте разом із прогресом з'являються і серйозні виклики: цифровий розрив між людьми, питання захисту особистих даних, етичні дилеми та необхідність постійно підлаштовуватися під шалений ритм змін.

Окрему увагу приділимо викликам, які приніс технологічний прогрес. Першочерговою є проблема цифрового розриву, а саме нерівного доступу до технологій, що фактично розділяє суспільство на тих, хто має переваги, і тих, хто залишається поза межами сучасних можливостей. Разом із цим, масова обробка даних ставить під загрозу приватність, змушуючи шукати нові механізми захисту особистої інформації від стороннього втручання.

Не менш гостро постають і етичні дилеми, зокрема щодо моральних наслідків автоматизації праці та впливу технологій на особисту свободу людини, що потребує переосмислення наших цінностей. Зрештою, шалений темп розвитку ІКТ провокує справжні «перегони з часом», де єдиним способом вижити є максимальна гнучкість, готовність до безперервного навчання та здатність швидко відмовлятися від застарілих підходів на користь нових рішень.

Ключовим завданням сьогодні є пошук балансу між цифровізацією та вирішенням соціальних, етичних і фінансових викликів, які вона провокує. Впровадження інновацій не повинно відбуватися ціною екологічної безпеки чи моральних принципів суспільства.

Інформаційні технології стали головним рушієм змін у сучасному світі, охопивши всі аспекти людської діяльності. Легкий доступ до мережевих ресурсів прискорив цифрову трансформацію економіки, медицини та освіти, змусивши ці сфери адаптуватися до нових технологічних реалій [1].

Проте цей шлях не позбавлений серйозних перешкод. Окрему увагу варто приділити викликам, які супроводжують такий стрімкий прогрес. Одним із таких викликів є цифровий розрив, який став одним із найгостріших

соціальних викликів. Мова йде не просто про відсутність нового смартфона, а про глобальну нерівність у доступі до знань та ресурсів, поки одна частина світу користується перевагами штучного інтелекту та швидкісного інтернету для навчання й заробітку, інша залишається ізольованою від цих можливостей через брак інфраструктури або коштів.

Ця прірва призводить до того, що люди без доступу до сучасних ІКТ автоматично опиняються в програшному становищі на ринку праці та в побуті. У результаті цифровізація, яка мала б об'єднувати світ, подекуди лише поглиблює соціальну дистанцію, перетворюючи базове право на інформацію на привілей для обраних.

Наступний виклик – це захист приватності. У сучасних реаліях кожен наш крок у цифровій мережі залишає слід, перетворюючи особисту інформацію на надзвичайно цінний товар. Оскільки компанії та державні структури збирають і обробляють колосальні масиви даних, питання захисту приватності перестає бути просто технічною деталлю і стає гарантом нашої особистої безпеки. Сьогодні вже недостатньо просто встановити складний пароль, існує потреба у принципово нових підходах до цифрової гігієни та юридичних гарантій, які б завадили незаконному стеженню, або маніпуляціям нашим вибором. У світі, де алгоритми знають про нас більше, ніж ми самі, збереження контролю над власними даними – це фактично боротьба за право на приватне життя, в яке ніхто не має права втручатися без нашої згоди.

Стрімка автоматизація праці ставить перед нами непросте запитання, що робити, коли машини та алгоритми почнуть виконувати роботу краще і дешевше за людей? Це не лише економічна проблема, а насамперед етична дилема, адже робота для багатьох є основою самореалізації та соціального статусу. Водночас цифрові технології непомітно починають впливати на нашу особисту свободу [2].

Алгоритми соціальних мереж та рекомендаційні системи вирішують за нас, що нам купувати, яку інформацію споживати та за кого голосувати, часто створюючи ілюзію самостійного вибору. У таких умовах суспільство змушене заново визначати свої моральні орієнтири, наприклад, де проходить межа між допомогою технологій і повним контролем над життям людини, та як зберегти людську гідність у світі, де панують цифри [3].

Окрім того, це є справжній виклик для нашої психології та звичок, нам доводиться постійно переглядати застарілі підходи до роботи та спілкування. Ті, хто здатний швидко адаптуватися до нових інструментів, отримують величезну перевагу, тоді як консерватизм стає серйозною перешкодою для розвитку. Зрештою, головною навичкою сучасної людини стає не просто володіння комп'ютером, а вміння постійно переучуватися, щоб залишатися актуальним у світі, що змінюється щодня.

Сьогодні нам важливо не просто гнатися за новими технологіями, а знайти розумний баланс. Цифровий успіх не має сенсу, якщо він шкодить екології, порушує права людини або створює фінансові прірви в суспільстві. По-справжньому ефективні технології – це не лише потужні сервери чи розумні алгоритми, а передусім турбота про безпеку та гідність кожного з нас.

Тільки поєднавши прогрес із людяністю, ми зможемо побудувати майбутнє, у якому захочеться жити.

Простіше кажучи, сьогодні для бізнесу та держави важливо не лише впроваджувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології, а й уміти справлятися з усіма викликами, які виникають поруч із ними. Це стосується і захисту даних, і навчання персоналу, і адаптації до нових умов роботи. Саме здатність комплексно вирішувати такі завдання стає головним фактором стабільності та успіху в умовах економічних змін і постійної турбулентності.

Іншими словами, технології самі по собі не гарантують стійкість - вона залежить від того, наскільки ефективно компанія чи держава організує весь супровідний процес.

Список використаних джерел:

1. Плескач В. Л., Затоцька Г. П. Інформаційні системи і технології в економіці : підручник. Київ : Знання, 2011. 514 с.
2. Шваб К. Четверта промислова революція. Формуючи четверту промислову революцію / пер. з англ. Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2019. 416 с.
3. Гарріс Т. Майбутнє (не)цифрове. Як зберегти людське в новому світі / пер. з англ. Київ : Наш Формат, 2022. 256 с.
4. Геєць В. М. Суспільство, держава, економіка: феноменологія взаємодії та розвитку. Київ : Ін-т екон. та прогнозув. НАН України, 2009. 632 с.
5. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 січ. 2018 р. № 67-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80>